

Arabská hypotéza původu trubadúrských písní?

Josef Prokop

Jihočeská univerzita v Českých
Budějovicích

Olomouc 24. 11. 2012

Odkud?

- celý trubadúrský fenomén (asi 1100-1300) ve své době v rafinovanosti forem i témat objevný
  - to vždy vyvolávalo otázky ohledně jeho geneze, původu, možných vlivů

Různé teorie původu

- předkřesťansko-matriarchální
- katarská
- neoplatónská
- latinská literatura klasická a středověká
- bernardovsko-marianistická (liturgický zpěv)
- lidové písně jara
- vakantská
- feudálně-sociologická
- hispano-arabská

Monogeneze?

- neprovedu zde jejich kritiku
- jedno ohrazení než se soustředím na hispano-arabskou
  - většinou jsou tyto teorie prezentovány jako výlučné
  - domnívám se, že trubadúrské písně jsou naopak výsledkem **společného působení** mnoha z nich

Hispano-arabská

- vymezení?
  - trubadúrské písně, jejich formy, žánry, tematika byly inspirovány či přímo odvozeny z dvorské, milostné poezie al-Andalusu

Obvyklé výhrady

- odlišný jazyk
  - Jak mohli trubadúři napodobovat strofické, konceptuální, tematické principy, když neuměli arabsky?
- jazyková a kulturní výměna mezi nepřáteli?
  - Jak mohli křesťané imitovat kulturu někoho, s kým krvavě bojovali?

Odpovědi

- odlišný jazyk
  - staletí mísení berberského, arabského, židovského obyvatelstva s románským v al-Andalusu
  - vojenské výpravy akvitánských vévodů na jih, např. Guilhem VIII. (otec) u Barbastra (1064) a jeho kořist 1500 otrokyň (GALMÉS: 67, DOZY, 1881)
  - nebylo nezbytné, aby byli trubadúři bilingvní, stačil pasivní kontakt s arabskou dvourskou poezií/zpěvy
    - zpívající otrokyně, paradox rock'n'rollu (F. RICO)

Odpovědi

- jazyková a kulturní výměna mezi nepřáteli?
  - WEINREICH(1974), HYMES (1964) aj. ukazují, že vznik bilingvismu či jazyková hybridita často vzniká i mezi soupeřícími jazykovými společenstvími
  - MENOCAL (1981) argumentuje rock'n'rollem v komunistickém Rusku
    - veřejně odsuzován jako úpadková hudba, avšak velká část společnosti módu obdivuje, a to nejen nonkonformní jedinci, uplatnili-li bychom za 200 let stejné výtky, existence R'N'R v Rusku by byla stejně nevěrohodná

Navíc problém

- nepřipravenost odborníků
  - buď romanisté nebo arabisté, CORRIENTE (1997) dodává, že ani arabistická výbava nestačí, nýbrž jsou třeba specialisté na lidovou arabštinu al-Andalusu a jeho literaturu
  - já jako pouhý romanista jsem ve stejné pozici

Proč obhajují?

- mnozí arabisté (GALMÉS, 1996, RUBIERA MATA, 1992) poukazují na neopominutelné podobnosti
  - v konceptech, ve versologii, v terminologii hispanoarabské a trubadúrské milostné poezie
- odpůrci arabské teze se jimi až dodnes často vůbec nezabývají, proč?

Podobnosti?

- GALMÉS DE FUENTES (1996) uvádí mj.:
  - nadřazenost milované(ho)
  - milostná služba
  - radost z milostného utrpení / amor udrí
  - zamilování na dálku
- midons / sayyídí, mawláya
- senhal / kináya (hádanka, symbol)
- vidas e razós (RUBIERA MATA, 1992)

Očividný důkaz?

- iluminace v Cantigas de Santa María
přisuzovaných Alfonsu X. Moudrému
(1221-1284)
  - v kodexu E mezi cantigami 119 „Como somos per
consello do demo perdudos“ a 120 „Quantos me
creveren loarán“

Bibliografie

- Roger BOASE, *The Origin and Meaning of Courtly Love: A critical study of european scholarship*, Manchester, 1977.
- Ma. Rosa MENOCAL, Close encounters..., *Hispanique Review*, sv. 49, č. 1, winter 1981, s. 43-64.
- Federico CORRIENTE, *Poesía dialectal árabe y romance en Alandalús : cejeles y xarajat de muwaššahat*, Madrid, 1997.
- Álvaro GALMÉS DE FUENTES, *El amor cortés en la lírica árabe y en la lírica provenzal*, Madrid, 1996.
- Ma. J. RUBIERA MATA, *Literatura hispanoárabe*, Madrid, 1992.
- Uriel WEINREICH, *Languages in contact*, Hague, 1974.